

VINT ANYS DE L'EDAT MITJANA AL MARESME COM A CENTRE D'INTERÈS HISTORIOGRÀFIC

Jaume Vellvehí i Altimira

Grup d'Història del Casal. Mataró

RESUM

S'explica el procés que va conduir a organitzar les Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme per part del Grup d'Història del Casal de Mataró l'any 1999. S'explica l'estructura de l'organització i l'àmbit temàtic de cada convocatòria. S'inventarien les ponències i les comunicacions i es relacionen els agents implicats en l'organització i el desenvolupament. Es conclou amb una valoració.

PARAULES CLAU

Medieval, recerca, historiografia, patrimoni, arqueologia, Maresme.

ABSTRACT

The process that led to the organisation of the Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme by the Grup d'Història del Casal de Mataró in 1999 as well as the structure of the organisation and the thematic scope of each event are explained. An inventory is made of the papers and Communications. The agents involved in the organisation and development are listed. It concludes with an evaluation.

KEYWORDS

Medieval - research - historiography - heritage - archaeology - Maresme.

Les Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme

L'any 1999, després d'un període de reflexió, un cop assolits els darrers reptes que el Grup d'Història del Casal s'havia proposat,¹ i un cop constatada l'absència que hi havia a la comarca d'alguna plataforma que acollís i fomentés la recerca i la divulgació especialitzada en l'edat mitjana, es va plantejar la possibilitat d'omplir aquest buit. Aquest va ser, doncs, el motiu que va empènyer l'entitat a centrar els esforços en l'edat mitjana organitzant les Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme. Inicialment, la periodicitat seria bianual, malgrat que després, però, les dificultats van allargassar l'espai entre les convocatòries.

Cal dir que en un primer moment tampoc no és que es tingués gaire clar que l'interès en l'edat mitjana fos suficient per bastir l'objectiu, i per això es va reservar un espai per a comunicacions de caràcter lliure, més enllà de l'àmbit medieval, i centrat en l'edat moderna. Però la veritat és que l'acollida va superar les expectatives inicials.

D'altra banda, de la mateixa manera que es volien trencar les dinàmiques referents al centre d'interès, que, per primera vegada i de manera estable, es focalitzava en el món medieval, el Grup d'Història del Casal sempre va tenir clares dues coses. Dues coses que, de fet, són consubstancials amb l'entitat: d'una banda, l'esperit descentralitzat, inclussiu i obert a la col·laboració, i, d'una altra, i molt especialment, el caràcter divulgatiu, que de cap de les maneres no podia estar renyit amb el científic.

D'aquesta manera, es van dur a terme sessions a Mataró, Òrrius, Ripoll i Argentona, i es va comptar amb la col·laboració d'entitats com el Centre d'Estudis Argentonins, la Secció Arqueològica del Museu de Mataró i el Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès, entre d'altres.

L'any 1999, l'equip del Grup d'Història del Casal que constituïa la junta de l'entitat estava formada per Antoni Llamas, president, Jaume Vellvehí, vicepresident, Núria Gómez, tesorera, Francina Ontiveros, secretària, i Sandra Cabrespina, Joaquim Graupera, Lluïsa Layret, Eva M. Llovet, Roser Graupera i Joan F. Clariana, vocals. L'any 2007, la junta de l'entitat va decidir crear una vocalia específica com a secció medieval de l'entitat, per tal de poder gestionar amb facilitat l'organització de les Jornades.

A partir de les terceres Jornades (2004), es va comptar formalment amb una estructura organitzativa: una presidència d'honor, un coordinador, un comitè d'organització i un comi-

¹ L'any 1997, l'entitat havia conclòs el projecte de reproducció de l'estendard de l'Associació Artística Arqueològica Mataronesa, que havia dissenyat Josep Puig i Cadafalch el 1893, i que fins al 1936 havia estat a la nau central de la basílica de Santa Maria de Ripoll. Per a més informació: <https://ghcmataro.wordpress.com/lestendard-del-monestir-de-ripoll-de-josep-puig-i-cadafalch/>

tè científic assessor. En aquella primera ocasió, l'estructura es va constituir amb Remigi Herrero, regidor de Cultura de l'Ajuntament de Mataró, en la presidència d'honor; Joaquim Graupera, del Grup d'Història del Casal (GHC), com a coordinador; en el comitè d'organització, Joaquim Graupera a la secretaria científica, Gemma Santos (GHC) a la secretaria d'organització i Jaume Vellvehí (GHC) a la secretaria tècnica. El comitè científic assessor el formaven la Dra. Francesca Español, el Dr. Pere Benito, el Dr. Joan Josep Busqueta, la Dra. Coral Cuadrada, la Dra. Roser Salicrú, el Sr. Hug Palou i el Sr. Josep Antoni Cerdà.

Per a les Jornades següents, les quartes (2007), la presidència d'honor va recaure en el regidor de Cultura Sergi Penedès, la coordinació en Joaquim Graupera, i el comitè d'organització en Joaquim Graupera, Núria Gómez (GHC) i Jaume Vellvehí. A més, hi va haver tres delegats: Joan Francesc Clariana (GHC), Toni Llamas (GHC) i Josep M. Cuadrado (GHC). Quant al comitè científic, la Dra. Francesca Español, el Dr. Jordi Bolòs, la Dra. Imma Ollich, el Dr. Ramon Martí, la Dra. Coral Cuadrada, la Dra. Roser Salicrú, el Sr. Hug Palou i el Sr. Jesús Rodríguez.

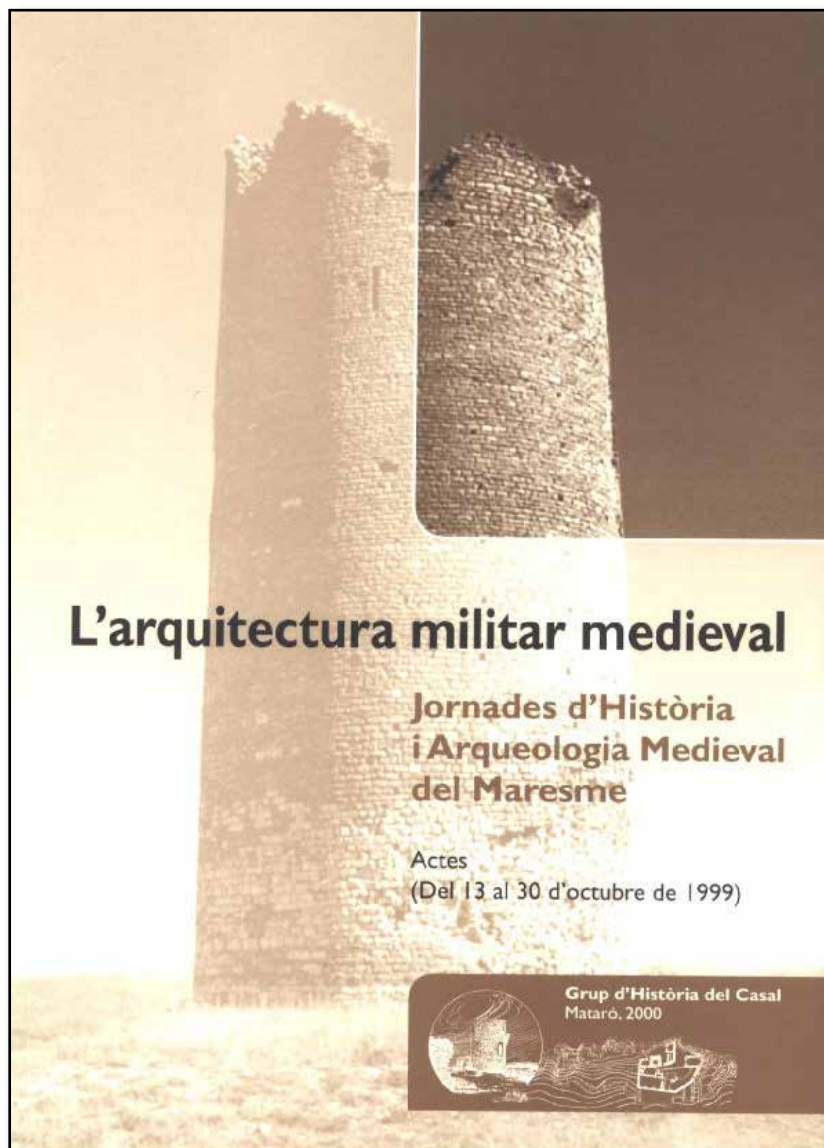
Les cinquenes (2011) van repetir la composició incorporant al comitè d'organització Enric Subiñà, del Centre d'Estudis Argentonins, i José Herraiz (GHC) com a delegat.

Quant al caràcter divulgatiu, la proposta va ser innovadora incorporant la utilització de les noves tecnologies. Des de les primeres Jornades, dedicades a l'arquitectura militar, les ponències es van poder seguir *online* i es va poder intervenir en les sessions. I s'ha de tenir present que això passava fa, ara ja, més de vint anys, i que les tecnologies del moment no eren les d'ara. L'organització es va inspirar en una experiència de feia poc de la Universitat de Cambridge i la Universitat Oberta de Catalunya,² en un congrés exclusivament *online* sobre Ausiàs Marc que oferia les ponències en línia per consultar-les i debatre-les d'acord a un calendari preestablert. El Grup d'Història del Casal ho va desenvolupar una mica més fent-ho també presencial, i amb una senzilla llista de distribució que permetia la intervenció en els debats, fos en directe o, més freqüentment, els dies anteriors o posteriors, amb què les sessions s'allargaven més enllà de la celebració estricta de les Jornades presencials.

Sigui com sigui, totes les Jornades es van poder seguir *online*, i les intervencions que hi va haver van generar aportacions i debats interessants, que es van transcriure en els volums de les actes.

Se'n van celebrar cinc convocatòries.

2 KEOWN, DOMINIQUE (conv.), ALMIRALL, MAGÍ (ed. tec). *Online Conference on Catalán Studies. The Life and Work of Ausiàs March (24 d'octubre-24 de novembre del 1996)*, University of Cambridge & Universitat Oberta de Catalunya [publicació en hipertext].

Llibre de les actes de les primeres Jornades. (Font: Grup d'Història del Casal).

Les primeres: *L'arquitectura militar medieval* (1999)

La primera va prendre com a epígraf *L'arquitectura militar medieval* i es va estructurar amb set ponències: una d'arquitectura militar, una d'aspectes metodològics, una d'història de la comarca i quatre d'intervencions arqueològiques als castells del Maresme. Finalment, una taula rodona sobre problemàtica patrimonial i conservació. Les Jornades es completaven amb una sessió per presentar comunicacions, que es van organitzar en dos àmbits: l'arquitectura militar medieval i les de tema lliure; amb el seguiment i la participació i debat *online*, i amb dues visites a jaciments: el castell de Burriac i el castell de Mataplana, i el museu de Gombren. A més, durant les sessions hi va haver una mostra de publicacions.

Les ponències van anar a càrrec de Jordi Bolós, sobre *Els castells medievals a Catalunya*; Pere Benito, en relació amb *Noblesa, poder i territori en el Maresme medieval: els castells de Sant Vicens i Vilassar*; Joan Albert Adell, amb referència a *Els castells medievals: elements metodològics*; David Farell, que va parlar de *La intervenció arqueològica del 1993 al castell de Burriac (Cabrera de Mar)*; Josep Antoni Cerdà, Carles Martí i Marta Santandreu, en relació amb *Les excavacions al castell de Mata (Mataró)*; David Olivares, que va parlar de *Les excavacions al castell de Palafolls (Palafolls)*, i Marina Miquel i Carme Sobiranas, en relació amb *Les intervencions al castell de Montpalau (Pineda de Mar)*. La taula rodona, titulada *Els castells: arqueologia, patrimoni i conservació*, va comptar amb les intervencions de Joan Lluís Vives, president de l'Associació de Propietaris de Castells i Edificis Catalogats de Catalunya (APCECC), que va presentar l'acte, Xavier Gimeno, que va parlar d'*El castillo Godmar-Badalona*, i Ramon Torredemer Tur, que va fer una ponència en relació amb *Mi pequeña aportación a la conservación de nuestro patrimonio histórico: el castillo de Rocasalva o la torre de Amer*, ambdós membres de l'associació esmentada.

Quant a les comunicacions,³ se'n van presentar set en el primer àmbit, *Els castells medievals*,⁴ a càrrec de Joaquim Graupera, Jaume Vellvehí, Gemma Santos, Joan Francisc Clariana i Maria Josep Castillo. En el segon àmbit, *Edat mitjana i moderna*, n'hi va haver tres, presentades per Jaume Vellvehí, Enric Subiñà i Antoni Llamas.

El volum de les actes es va publicar l'any 2000.

3 Vegeu l'annex 1.

4 Per a més detall, remetem a les memòries anuals del Grup d'Història del Casal.

Llibre de les actes de les darreres jornades. (Font: Grup d'Història del Casal).

Les segones: L'organització de l'espai i models de poblament (2001)

Dos anys després, es van celebrar les segones *Jornades*, que van prendre com a centre d'interès *L'organització de l'espai i models de poblament*. Tal com llegim en la memòria, «l'objectiu d'aquestes segones Jornades és l'anàlisi dels models d'ocupació i l'organització de l'espai a la comarca del Maresme, i veure la seva relació amb les pautes de la resta de Catalunya. Veure com s'esdevingué el pas de les vil·les rurals de l'antiguitat tardana fins als models urbans i rurals dels segles baixmedievals», i, tot seguint el camí dibuixat en la primera de les convocatòries, «posar en comú els darrers treballs dels especialistes i mirar de trobar unes conclusions que proposin nous camins d'investigació». I, com és preceptiu en el Grup d'Història del Casal: «volem conjugar el caràcter especialitzat i acadèmic amb el divulgatiu» (Grup 2001; pàg. 14).

Les primeres sessions de les Jornades es van dedicar als models organitzatius del territori a l'edat mitjana i a aspectes metodològics. La segona part de les sessions es va centrar en el Maresme, i la darrera de les sessions es va dedicar a la lectura de les comunicacions presentades i al col·loqui - debat.

Hi va haver sis ponències. Jordi Bolòs va parlar de *L'organització de l'espai rural i diferents models de poblament a l'edat mitjana*, Joan Josep Busqueta sobre *La ciutat organitzadora de l'espai rural a la baixa edat mitjana*, Joaquim Graupera en relació amb *L'organització de l'espai i models de poblament al Baix Maresme*, Hug Palou sobre *L'organització de l'espai i models de poblament a l'Alt Maresme*, Enric Subinyà es va centrar en *El poblament dispers al Maresme. Els masos medievals*, i Gemma Santos en *El paper de les comunicacions al Maresme medieval*.

En aquesta ocasió, Imma Ollich ens va acompanyar en la visita guiada al poblament medieval de l'Esquerda, a Roda de Ter, Osona.

Quant a les comunicacions,⁵ se'n van presentar vuit, a càrrec de Josep M. Roqué, Susanna Abad Mir, Josep M. Modolell, David Farell, Joan Bonamusa i Joan Francesc Clariana i Rosa Isabel Garí, David Álvarez Alonso i, finalment, Manuel Checa. En l'àmbit lliure, se'n van presentar quatre, a càrrec de Pere Benito, Joan Bou i Jaume Vellvehí, Enric Puig i Antoni Llamas.

Igualment, en la primera convocatòria es va fer el seguiment *online* i una taula rodona de debat final i conclusions.

El volum de les actes es va publicar l'any 2003.

5 Vegeu l'annex 2.

Les terceres: De Constantí a Carlemany, el pas de l'antiguitat tardana al món medieval (2004)

Entre el 16 d'octubre i el 6 de novembre del 2004, es van celebrar les III Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme amb el títol *De Constantí a Carlemany. El pas de l'antiguitat tardana al món medieval al Maresme*. L'objectiu d'aquestes terceres Jornades era analitzar el pas de l'antiguitat tardana a l'edat mitjana a la comarca i veure la seva relació amb les pautes de la resta de Catalunya. Veure quina era la intervenció de l'Església en l'organització del territori i el paper de les comunitats paleocristianes des dels segles IV-V fins al X, o la situació del Maresme durant el domini musulmà, per exemple, i posar en comú els darrers treballs dels especialistes mirant de trobar unes conclusions que proposessin nous camins d'investigació. La darrera sessió es va dedicar a la lectura de les comunicacions presentades i al col·loqui - debat.

Hi va haver quatre ponències. Ramon Martí va intervenir parlant *Del fundus a la parochia. Transformacions del poblament rural en Catalunya durant la transició medieval*. Ramon Jàrraga va tractar *El Maresme durant l'Antiguitat Tardana* i Pere Balañà *El Maresme àrea de resistència andalusina de Barcelona*. La darrera de les ponències va anar a càrrec de Joaquim Graupera, *El Baix Maresme en època carolíngia. L'art preromànic (segles IX-X)*.

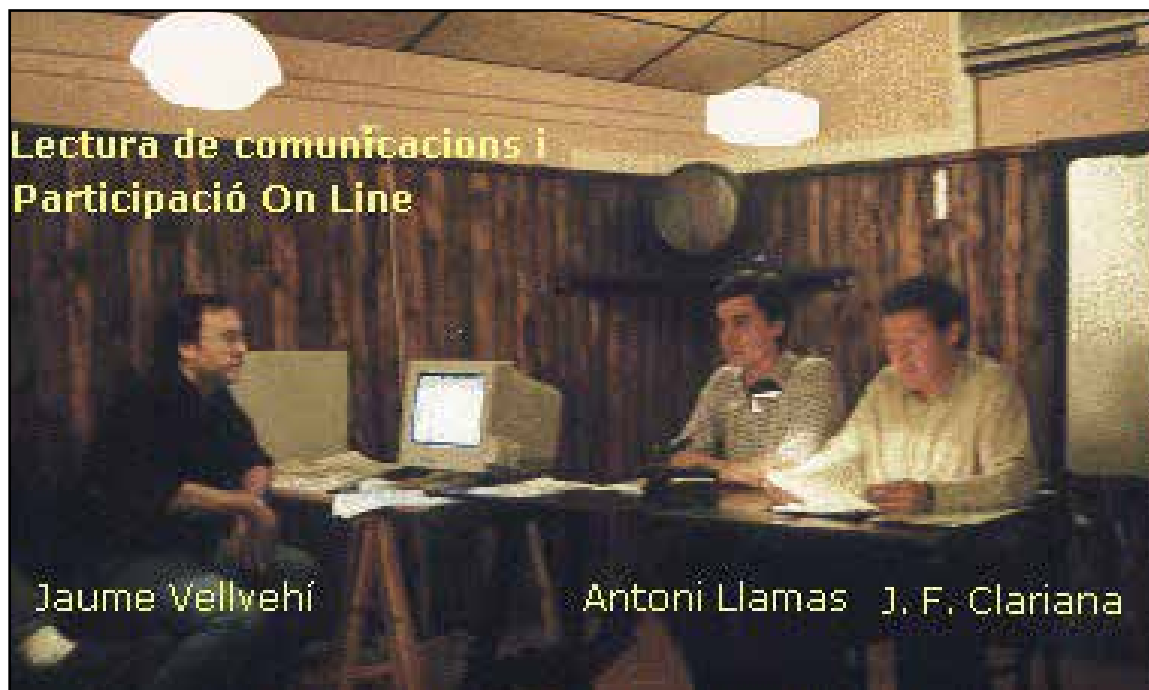
En aquesta nova convocatòria, es van organitzar dues visites comentades a jaciments, una a *El baix Maresme en època carolíngia* i una segona al *Poblat alt-medieval d'Olèrdola (Alt Penedès)*.

Quant a les comunicacions,⁶ se'n van presentar onze, en l'àmbit temàtic de les Jornades, que van anar a càrrec de Ramon Coll, Joan Francesc Clariana, Marta Prevosti i Joan Francesc Clariana, Oriol Quadrada, Joaquim Graupera, Ramon Jàrraga i Joan Francesc Clariana, Jordi Bolòs, Jordi Gibert, Cristian Folch i, finalment, Susanna Abad. En l'àmbit lliure se'n van presentar onze més, a càrrec de Benet Oliva, Joan Bou Illa i Jaume Vellvehí, Enric Subiñà, Joan Francesc Clariana, Jaume Vellvehí, Joan Carles Alay i M. Dolors Bocanegra, Alexis Serrano, Antoni Llamas i, finalment, Enric Puig.

Com en les convocatòries precedents, es va fer el seguiment *online* i una taula rodona de debat final i conclusions.

El volum de les actes es va publicar l'any 2006.

6 Vegeu l'annex 3.

Sessió de les primeres jornades amb seguiment online (Font: E. Llovet).

Les quartes: Els monestirs medievals (2007)

Entre el 10 i el 24 de novembre del 2007, es van celebrar les IV Jornades, aquest cop amb el títol *Els monestirs medievals*. Les jornades centraven l'interès en la implantació dels monestirs a la comarca. Al Maresme, però, no s'hi van bastir grans edificis monàstics. Només el priorat de Sant Pere de Clarà, a Argentona, el monestir de Sant Pau, a Sant Pol de Mar, el monestir de Santa Maria de Roca Rossa, a Tordera, i el monestir de Santa Maria de Montalegre, a Tiana. Les sessions es van celebrar a Ripoll, Mataró i Òrrius.

Hi va haver cinc ponències. Joaquim Graupera va parlar sobre *Els monestirs del Baix Maresme. Una visió de conjunt*, Joan Ferran Cabestany en relació amb *Els monestirs benets: estructures religioses i socials i la seva distribució a la geografia econòmica de la Catalunya Vella*, Jesús Rodríguez sobre *Els monestirs medievals de l'Alt Maresme (Sant Pol de Mar i Santa Maria de Roca Rossa)*, Mn. Josep Baucells va intervenir per parlar sobre *Els eremites i donats medievals en les ermites del Maresme* i, finalment, Alexis Serrano, Maria Lafuente i Roger Sala en relació amb els *Resultats de la prospecció geofísica feta al priorat medieval de Sant Pere de Clarà. Argentona (El Maresme)*.

En aquesta convocatòria, es van organitzar dues visites comentades, al monestir de Santa Maria de Ripoll i al priorat de Sant Pere de Clarà, a Òrius.

Quant a les comunicacions,⁷ se'n van presentar nou en l'àmbit temàtic de les Jornades, que van anar a càrrec de Núria-Montserrat Farré, Jordi Bolòs, Ramon Martí i Jordi Colomer, Joan Bou i Jaume Vellvehí, Xavier Marcó, Alejandro Martínez, Natàlia Salazar, Carles Díaz i, finalment, Antoni Llagostera. En l'àmbit lliure se'n van presentar set, i van anar a càrrec de Joan Carles Alay i Joan Francesc Clariana, Montserrat Richou, Montserrat Jardí, Benet Oliva, Joan Carles Alay i Antoni Llamas, que va tancar el torn de les comunicacions.

Durant la darrera de les sessions, es va donar pas a la presentació de dos treballs de recerca de batxillerat centrats en l'edat mitjana al Maresme, i que havien merescut el reconeixement del Premi Thos i Codina de Batxillerat⁸ d'aquell any, els dels estudiants Andreu Monteis i Alejandro H. de la Zerda.

Com en les convocatòries precedents, es va fer el seguiment *online* i una taula rodona de debat final i conclusions.

El volum de les actes es va publicar l'any 2011.

⁷ Vegeu l'annex 4.

⁸ El Premi Terenci Thos i Codina de treballs de recerca de batxillerat es va instituir l'any 2003 per part de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Mataró i l'associació cultural Grup d'Història del Casal, amb l'objectiu de fomentar el plaer de la recerca històrica en el camp de les Ciències Humanes i Socials, potenciant la futura aparició de nous valors. El premi es va batejar amb el nom de l'il·lustre mataroní Terenci Thos i Codina (1841-1903), coincidint amb la commemoració del centenari del seu traspàs.

Les cinquenes: L'arqueologia medieval al Maresme (2011)

Del divendres 11 fins al diumenge 13 de febrer del 2011, es van celebrar al saló de Pedra del Capítol, a Argentona, les V Jornades, que en aquesta ocasió es van dedicar a l'arqueologia medieval del Maresme. Es van organitzar amb la col·laboració del Centre d'Estudis Argentonins "Jaume Clavell", d'Argentona. La sessió inaugural va anar a càrrec de Josep Maria Vila, president de l'ACRAM (Associació Catalana per la Recerca en Arqueologia Medieval), amb el títol *La recerca en arqueologia medieval a Catalunya: passat, present i perspectives de futur*. Les ponències que van seguir van anar a càrrec de Joaquim Graupera, sobre *La recerca arqueològica del Maresme medieval*, Enric Subiñà, que va tractar la *Valoració del patrimoni arqueològic medieval del Maresme*, i va tancar l'apartat de ponències Jaume Vellvehí, parlant d'*El patrimoni medieval en els museus del Maresme*.

En aquesta convocatòria, es va organitzar una visita comentada pel patrimoni medieval d'Argentona, a càrrec d'Enric Subiñà i Joaquim Graupera.

Quant a les comunicacions,⁹ se'n van presentar quatre en l'àmbit temàtic de les Jornades, i van anar a càrrec d'Enric Subiñà i David Farell, Joaquim Graupera, Joan Carles Alay i Joan Francesc Clariana, i, finalment, Joan Carles Alay, que va tancar el primer bloc de comunicacions. En el segon bloc, el de temàtica lliure, se'n van presentar sis, a càrrec de Montserrat Richou, Joan Bou i Jaume Vellvehí, Benet Oliva, Alexandra Capdevila i Antoni Llamas, i va concloure la sessió Toni Marí.

En el marc de les Jornades, es va presentar el volum de les actes de l'anterior convocatòria, la quarta, dedicada a *L'arqueologia medieval al Maresme*.

Com a novetat de les cinquenes Jornades, el divendres al vespre es va celebrar un concert de música medieval, a càrrec dels Ministrers del Sabre, una formació de tres quartans, amb Adrà Abellan, flabiol, tamborí; Ferran Brosa, sac de gemecs, i Pol Ducable, tarota. Van interpretar un repertori medieval didàctic i amè de diferents autors europeus, presentat per la historiadora i musicòloga del Grup d'Història del Casal Maria Salicrú-Maltas.

Com en les convocatòries precedents, es va fer el seguiment *online* i una taula rodona de debat final i conclusions.

El volum de les actes es va publicar l'any 2012.

9 Vegeu l'annex 5.

La represa: el Simposi In Maritima (2016)

Amb tot, però, l'excés d'esforç, de recursos i d'energies que requeria l'organització de les Jornades per a una entitat com el Grup d'Història del Casal va obligar a decidir d'ajornar-ne la continuïtat.

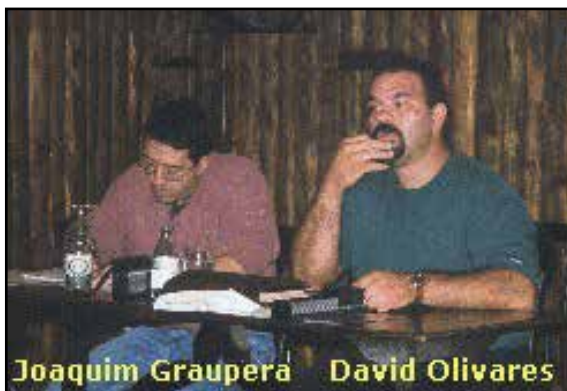
Cinc Jornades, doncs, que, juntament amb el Simposi *In Maritima*, que va prendre el relleu, apleguen un important fons bibliogràfic sobre el Maresme a l'edat mitjana. Un fons que, d'altra banda, hauria estat impensable sense les aportacions dels investigadors que de manera incansable han presentat els seus treballs.

La continuïtat va venir promoguda, en aquesta ocasió, per l'Arxiu Comarcal del Maresme, el Museu Arxiu de Vilassar de Dalt i Maresme Medieval, amb l'organització del Simposi *In Maritima*, del qual ja s'han celebrat dues edicions: la primera, l'any 2016, dedicada a *El segle xv, temps de canvis i incerteses*, i la segona, el 2018, amb el títol *Masos, masies i bordes: activitats agràries i elements patrimonials*. En curs tenim el tercer simposi, que en aquesta ocasió s'ha titulat '*Omnia mors aequat*'. *El món de la mort al Maresme medieval*.

En conjunt, doncs, el balanç necessàriament ha de ser positiu. D'una banda, en vint anys, s'ha passat de situar l'edat mitjana al Maresme com a centre d'interès ocasional, amb les aportacions puntuals i disperses dels investigadors, o bé amb l'aparició d'alguna monografia concreta, a disposar d'una plataforma que, amb continuïtat i periodicitat, divulga la recerca i fomenta la relació dels especialistes i l'intercanvi de coneixement amb el públic en general, tot divulgant el patrimoni medieval del Maresme. I, consegüentment, com hem dit abans, oferint un patrimoni bibliogràfic d'estudis medievals a la comarca d'especial interès, poc negligible, i ara ja de volum considerable.

I res més, enhorabona a tots i totes les que heu fet possible aquests vint anys, a hores d'ara ja vint-i-dos, i encoratjar-vos a seguir-ho fent en els propers.

Sessió de les primeres jornades
(Font: E. Llovet).

ANNEX 1

Relació de les comunicacions presentades a les primeres Jornades: L'arquitectura militar medieval.

Àmbit 1: Els castells medievals

GRAUPERA I GRAUPERA, JOAQUIM. «L'arquitectura religiosa dins l'arquitectura militar. Les capelles dels castells en el Baix Maresme».

- «Les forques del castell de Burriac».
- «Les restes del castell de Montalt».

VELLVEHÍ I ALTIMIRA, JAUME. «Notícia d'una fortificació inèdita: La torre de Can Jalmar o Gelmar (Tordera. Maresme)».

SANTOS I HERMOSA, GEMMA. «El castell de Dosrius a l'edat mitjana: del senyoriu eclesiàstic a la baronia».

CLARIANA I ROIG, JOAN FRANCESC. «L'arquitectura militar del Maresme vers el 2000. Possibilitats de protecció».

CASTILLO, MARIA JOSEP. «Els castells medievals com a eina didàctica a l'ESO. L'exemple de Burriac».

Àmbit 2: Edat mitjana i moderna

VELLVEHÍ I ALTIMIRA, JAUME. «Santa Maria de Roca Rossa: la cuina del monestir (segles XII-XV) - Tordera (El Maresme)».

SUBIÑÀ I COLL, ENRIC. «Dosrius al segle XV (un estudi a través dels testaments)».

LLAMAS I MANTERO, ANTONI. «Idees, Contrareforma i Inquisició en la Catalunya del segle XVI».

ANNEX 2

Relació de les comunicacions presentades a les segones Jornades:

L'organització de l'espai i models de poblament

Àmbit 1: Organització de l'espai i models de poblament

ABAD MIR, SUSANNA. «Les pautes de poblament urbà al nord-est peninsular entre els segles III i VIII».

MODELELL, JOSEP M. «Interferència per ajudar a aclarir el document núm. 5 del diplomatarí de la catedral de Barcelona».

FARELL, DAVID - MODELELL, JOSEP M. «Dades del poblament medieval a Cabrera de Mar (El Maresme)».

BONAMUSA I ROURA, JOAN - CLARIANA I ROIG, JOAN FRANCESC - GARÍ I LLEIXÀ, ROSA ISABEL. «Dades per a l'estudi de l'hàbitat medieval en el jaciment arqueològic de Can Modolell (Cabrera de Mar)».

ÁLVAREZ ALONSO, DAVID. «Breves apuntes sobre el origen del poblamiento en una villa medieval: El caso de Villanueva (Santo Adriano - Asturias) y la importancia del análisis toponímico».

CHECA, MANUEL. «SIGMeSab, Sistema de Información Geográfico Medieval de Sabadell».

Àmbit 2: Edat mitjana i moderna

BENITO I MONCLÚS, PERE. «L'heretament d'Adelaida de Sant Vicenç, en favor del seu fill Guadall Guillem (1095)».

BOU I ILLA, JOAN - VELLVEHÍ I ALTIMIRA, JAUME. «Els molins medievals de l'Alt Maresme (segles XI-XVI)».

PUIG I GIRALT, ENRIC. «Pirateria a l'Europa medieval».

LLAMAS I MANTERO, ANTONI. «Inquisició: el delictes de flagel·lant».

ANNEX 3

Relació de les comunicacions presentades a les terceres Jornades: De Constantí a Carlemany. El pas de l'antiguitat tardana al món medieval

Àmbit 1: El pas de l'antiguitat tardana al món medieval

COLL MONTEAGUDO, RAMON. «L'època baiximperial romana i el període tardoantic a la zona de Premià. Una síntesi».

CLARIANA I ROIG, JOAN FRANCESC. «Els materials arqueològics de l'assentament de Rocafonda (Mataró)».

– «Un tremis d'or visigòtic trobat a la platja de Mataró en el segle XIX».

Prevosti MONCLÚS, MARTA - CLARIANA I ROIG, JOAN FRANCESC. «La torre del Cogoll a l'Autograf de Sant Oleguer. Document sobre Torre Llauder (Mataró) a l'edat mitjana».

QUADRADA, ORIOL. «*Civitas*».

GRAUPERA I GRAUPERA, JOAQUIM. «Els testimonis de la vida eremita a Cèl·lecs».

JÀRREGA I DOMÍNGUEZ, RAMON - CLARIANA I ROIG, JOAN FRANCESC. «Reinterpretació dels vestigis de la capella de Santa Margarida de Cabrera de Mar».

BOLÒS I MASCLANS, JORDI. «Pobles, vies, conreus i advocacions. Viatge a través dels "segles foscos"».

GIBERT REBULL, JORDI. «L'evolució del poblament tardoantic a la depressió penedesenca i els seus marges (segles V-VII)».

FOLCH IGLESIAS, CRISTIAN. «La ceràmica de l'alta edat mitjana del Vilar de Montclús (Santa Maria de Merlès, Berguedà)».

ABAD MIR, SUSANNA. «Les esglésies rurals de la diòcesi de Girona entre l'antiguitat tardana i l'alta edat mitjana».

Àmbit 2: Edat mitjana i moderna

OLIVA I RICÓS, BENET. «Els Argentona, castlans de Burriac (segles XII-XV)».

BOU I ILLA, JOAN - VELLVEHÍ I ALTIMIRA, JAUME. «Les creus de terme del monestir de Santa Maria de Roca Rossa (Tordera. El Maresme)».

SUBIÑÀ I COLL, ENRIC. «Economia local en la Catalunya del segle XV. Censos i censals a Argentona».

CLARIANA I ROIG, JOAN FRANCESC. «Notícia sobre unes ceràmiques de luxe, conservades al Museu de les Puntes d'Arenys de Mar, provinents d'un possible derelict medieval a la costa del Maresme central».

VELLVEHÍ I ALTIMIRA, JAUME. «Notícia del molí del Turó de Mas Miquel (Vallromanes. El Vallès Oriental)».

CARLES ALAY, JOAN - BOCANEGRA, M. DOLORS. «El castell de Burriac. Deu anys després».

SERRANO MÉNDEZ, ALEXIS. «El monestir de l'Assumpció de Mataró».

– «L'antic temple de Sant Joan de Vilassar, una possible obra de Josep Moretó».

LLAMAS I MANTERO, ANTONI. «El procés a Aldonza Rossa, “la bruixeta” de Bellver».

– «El procés a Àngela Benaca, la fetillera de l'escarabat».

PUIG I GIRALT, ENRIC. «De Veracruz a Barcelona, ventura i desventura a través de l'Atlàntic».

ANNEX 4

Relació de les comunicacions presentades a les quartes Jornades: Els monestirs medievals

Àmbit 1: Els monestirs medievals

FARRÉ I BARRIL, NÚRIA-MONTSERRAT. «Disciplina monàstica i ritus penitencials en l'Europa dels segles X i XI».

BOLÒS I MASCLANS, JORDI. «Una aproximació als monestirs medievals: els documents escrits, la cartografia i l'arqueologia del paisatge».

MARTÍ, RAMON - COLOMER, JORDI. «Els monestirs antics en la toponímia: una aproximació als casos catalans».

BOU I ILLA, JOAN - VELLVEHÍ I ALTIMIRA, JAUME. «Propietats i influència territorial del monestir de Santa Maria de Roca Rossa (Tordera)».

SERRANO MÉNDEZ, ALEXIS - LAFUENTE, MARIA – SALA, ROGER. «Resultats de la prospecció geofísica realitzada al priorat medieval de Sant Pere de Clarà. Argentona (el Maresme)».

MARCÓ I MASFERRER, XAVIER. «El monestir de Sant Feliu de Guíxols i els remences de la Vall d'Aro a la segona meitat del segle XV».

MARTÍNEZ GIRALT, ALEJANDRO. «Sant Salvador de Breda: un obscur cas de vincles entre llinatges aristocràtics i institucions monàstiques a la baixa edat mitjana».

SALAZAR ORTIZ, NATÀLIA. «Primeres intervencions arqueològiques al monestir de Santa Maria de Lavaix (el Pont de Suert, Alta Ribagorça)».

DÍAZ MARTÍ, CARLES. «Donats jerònims als protocols del notari Narcís Gerard Gili (segle XV)».

LLAGOSTERA FERNÁNDEZ, ANTONI. «Dos plànols de començaments del segle XVIII del monestir de Santa Maria de Ripoll».

Àmbit 2: Edat mitjana i moderna

ALAY RODRÍGUEZ, JOAN CARLES - CLARIANA ROIG, JOAN FRANCESC. «El capítell bizantí de Santa Maria de Mataró (el Maresme) i la IV Croada».

RICHOU I LLIMONA, MONTSERRAT. «Vers una caracterització de la pagesia baix medieval dins d'un àmbit regional».

JARDÍ ANGUERA, MONTSERRAT. «El pintor Bernat Goffert i les portes del retaule de Premià de Dalt».

OLIVA I RICÓS, BENET. «Pere Joan Ferrer (1431-1512), baró del Maresme. Per una renovació historiogràfica».

LLAMAS I MANTERO, ANTONI. «El procés de la Inquisició contra Andrés Citarini»

– «El procés de la Inquisició contra Pablo Ferrer de les Vinyoles»

ALAY RODRÍGUEZ, JOAN CARLES. «El castell de Burriac. Darrers esdeveniments (2004-2007)».

Sessió de les darreres jornades (Font: J. Graupera).

ANNEX 5

Relació de les comunicacions presentades a les cinquenes Jornades: L'arqueologia medieval al Maresme

Àmbit 1: L'arqueologia medieval al Maresme

SUBIÑÀ I COLL, ENRIC - FARELL I GARRIGÓS, DAVID. «L'arqueologia i el patrimoni medieval d'Argentona».

ALAY RODRÍGUEZ, JOAN CARLES - CLARIANA ROIG, JOAN FRANCESC. «Notícia sobre una suposada galera medieval a la costa de Vilassar de Mar (el Maresme)».

GRAUPERA GRAUPERA, JOAQUIM. «L'arqueologia dels paraments i del patrimoni edificat com a model per a l'anàlisi de les fases constructives d'alguns dels edificis medievals del Maresme: el campanar de Sant Julià d'Argentona, el priorat de Sant Pere de Clarà (Argentona), el castell de Vilassar i la capella de Sant Mateu de Premià».

ALAY RODRÍGUEZ, JOAN CARLES. «El Castell de Burriac (2008-2010): Les pintades i el llamp».

Àmbit 2: Edat mitjana i moderna

BOU I ILLA, JOAN - VELLVEHÍ I ALTIMIRA, JAUME. «Sis forns de calç del terme municipal de Tordera (el Maresme): l'església, ca l'Aulet o Jofre, can Casellas, can Pica i can Marquès».

RICHOU I LLIMONA, MONTSERRAT. «Contribució a l'estudi del Baix Maresme medieval: la compravenda de la casa de Cabrera i altres drets (1392)».

OLIVA I RICÓS, BENET. «Els Sala: entre vidriers i remences».

CAPDEVILA MUNTADAS, ALEXANDRA. «Actes per a la proclamació del rei Lluís i a Mataró».

LLAMAS I MANTERO, ANTONI. «L'auto de fe. Un exemple de la concreció visible del poder inquisitorial».

MARÍ, TONI. «El Centre de Documentació del Parc de la Serralada Litoral: Un recurs a l'abast de tots als aficionats a la història local».